Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

5 päivänä syyskuuta 2019 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2008/48/EY – Kuluttajansuoja – Kulutusluotto – 10 artiklan 2 kohdan h ja i alakohta ja 3 kohta – Sopimuksessa mainittavat tiedot – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään velvollisuudesta täsmentää kunkin maksuerän osalta jakautuminen pääoman lyhennykseen, korkoihin ja maksuihin

Asiassa C-331/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia) on esittänyt 5.4.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.5.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

TE

vastaan

Pohotovosť s. r. o.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Toader sekä tuomarit A. Rosas ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Pohotovosť s. r. o., edustajanaan J. Fuchs,

– Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár, G. Goddin ja C. Valero,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66 ja oikaisut EUVL 2009, L 207, s. 14; EUVL 2010, L 199, s. 40; EUVL 2011, L 234, s. 46 ja EUVL 2015, L 36, s. 15) 10 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdan sekä 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat TE ja Pohotovosť s. r. o. ja jossa on kyse viimeksi mainitun vastuusta siitä, ettei se ole täsmentänyt luottosopimuksessa sellaista kunkin maksuerän erittelyä, josta ilmenevät pääoman lyhennys, korko ja mahdolliset luoton lisäkustannukset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 9, 19, 30 ja 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Täydellinen yhdenmukaistaminen on tarpeen, jotta varmistetaan, että yhteisön kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa ja jotta voidaan luoda aidot sisämarkkinat. Jäsenvaltioille ei tämän vuoksi olisi annettava mahdollisuutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä tässä direktiivissä vahvistettujen säännösten lisäksi. Tällaista rajoitusta olisi kuitenkin sovellettava ainoastaan silloin, kun kyse on tässä direktiivissä yhdenmukaistetuista säännöksistä. Jos tällaisia yhdenmukaistettuja säännöksiä ei ole, jäsenvaltioiden olisi vapaasti voitava pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallista lainsäädäntöä. – –

– –

(19) Jotta kuluttaja voi tehdä päätöksensä täysin tietoisena kaikista tosiseikoista, hänen olisi saatava ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät tiedot luottoehdoista ja luoton kustannuksista sekä velvollisuuksistaan; kuluttaja voi ottaa nämä tiedot mukaansa harkittaviksi. – –

– –

(30) Tällä direktiivillä ei säännellä sopimusoikeudellisia kysymyksiä, jotka liittyvät luottosopimusten pätevyyteen. Tämän vuoksi jäsenvaltiot voivat tällä alalla pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä, jos ne ovat yhteisön oikeuden mukaisia. Jäsenvaltiot voivat säännellä luottosopimuksen tekemistä koskevaan tarjoukseen sovellettavia oikeudellisia säännöksiä, erityisesti niitä, joissa säädetään tarjouksen antamisajankohdasta ja siitä, minkä ajan tarjous on luotonantajaa sitova. Jos tällainen tarjous tehdään samanaikaisesti kun annetaan tässä direktiivissä säädetyt ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, se – kuten kaikki lisätiedot, jotka luotonantaja haluaa antaa kuluttajalle – olisi annettava erillisessä asiakirjassa, joka voidaan liittää ”Vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot” -lomakkeeseen.

(31) Jotta kuluttaja voi tietää luottosopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa, sopimuksessa olisi oltava selkeästi ja tiiviisti kaikki tarvittavat tiedot.”

4 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistaminen.”

5 Mainitun direktiivin 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Luottosopimuksissa mainittavat tiedot”, säädetään seuraavaa:

”1. Luottosopimukset on laadittava kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla.

Kaikkien sopimuspuolten on saatava yksi kappale luottosopimuksesta. Tämä artikla ei vaikuta sellaisiin kansallisiin sääntöihin, jotka koskevat luottosopimusten tekemisen pätevyyttä ja jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia.

2. Luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti:

– –

g) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä; kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset on mainittava;

h) kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja;

i) kun kyseessä on sellaisen luottosopimuksen pääoman lyhennys, jossa luottoaika on kiinteä, kuluttajan oikeudesta saada milloin tahansa luottosopimuksen koko kestoaikana pyynnöstään ja maksutta lyhennystaulukon muodossa esitettävä tiliote.

   Lyhennystaulukossa on ilmoitettava suoritettavat maksut sekä maksukaudet ja -ehdot; taulukossa on oltava kunkin maksuerän erittely, josta käy ilmi pääoman lyhennys, lainakoron perusteella laskettu korko ja mahdolliset lisäkustannukset; jos korko ei ole kiinteä tai jos lisäkustannuksia voidaan luottosopimuksen mukaan muuttaa, lyhennystaulukossa on ilmoitettava selvästi ja tiiviisti se, että taulukon tiedot ovat voimassa vain siihen asti, kun lainakorkoa tai lisäkustannuksia muutetaan luottosopimuksen mukaisesti;

j) jos maksuja ja korkoja on suoritettava ilman pääoman lyhennystä, luettelo koron ja siihen mahdollisesti liittyvien toistuvien ja kertaluonteisten maksujen maksukausista ja -ehdoista;

– –

u) mahdolliset muut sopimusehdot;

– –

3. Tapauksissa, joissa 2 kohdan i alakohtaa sovelletaan, luotonantajan on asetettava kuluttajan saataville maksutta ja milloin tahansa luottosopimuksen koko kestoaikana lyhennystaulukon muodossa esitettävä tiliote.

4. Jos kyse on luottosopimuksesta, jonka mukaan kuluttajan suorittamat maksut eivät johda välittömään luoton kokonaismäärän vastaavaan lyhenemiseen vaan ne käytetään pääoman kartuttamiseen luottosopimuksessa tai lisäsopimuksessa vahvistettuina ajanjaksoina ja siinä määrätyin ehdoin, 2 kohdassa edellytetyissä tiedoissa on ilmaistava selkeästi ja tiiviisti, että tällaisessa luottosopimuksessa ei taata luottosopimuksen mukaisesti nostetun luoton kokonaismäärän takaisinmaksua, paitsi jos tällainen takuu annetaan.

– –”

6 Saman direktiivin 14 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajalla on neljätoista kalenteripäivää aikaa peruuttaa luottosopimus esittämättä perusteluja.

Peruuttamisen määräaika alkaa:

a) joko päivästä, jona luottosopimus tehdään; tai

b) päivästä, jona kuluttaja saa sopimusehdot ja tiedot 10 artiklan mukaisesti, jos tämä päivä on tämän alakohdan a alakohdassa tarkoitettua päivää myöhäisempi.”

7 Direktiivin 2008/48 22 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.

– –

3. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että niiden tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi antamia säännöksiä ei voida kiertää siten, että sopimukselle annetaan erityinen muoto, erityisesti yhdistämällä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia luoton nostoja tai luottosopimuksia luottosopimuksiin, joiden luonne tai tarkoitus tekisi mahdolliseksi välttää tämän direktiivin soveltaminen.

– –”

8 Direktiivin 2008/48 liitteeseen II, jonka kohteena on ”Vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot”, sisältyvässä 2 kohdassa, jonka otsikko on ”Kuvaus luottotuotteen pääominaisuuksista”, on alakohta ”Maksuerät ja tarvittaessa se järjestys, jossa maksut kohdistetaan eri saatavien lyhentämiseen”. Tässä alakohdassa on seuraava kuvaus:

”Maksettavananne on seuraavaa:

[Kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit]

Korko ja/tai maksut on maksettava seuraavasti:”

Slovakian oikeus

9 Kulutusluotoista ja muista kuluttajille myönnettävistä luotoista ja lainoista sekä joidenkin lakien muuttamisesta annetulla lailla nro 129/2010 (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) on tarkoitus saattaa direktiivi 2008/48 osaksi Slovakian oikeutta.

10 Kyseisen lain, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.10.2015, 9 §:n 2 momentissa säädetään seuraava:

”Kulutusluottosopimuksessa on mainittava siviililaissa – – säädettyjen yleisten tietojen lisäksi:

– –

k) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä merkityksellisten tietojen perusteella; kaikki todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt perustiedot on mainittava

l) pääomamaksujen, korkojen ja muiden kulujen suuruus, lukumäärä ja eräpäivät sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja kulutusluoton takaisinmaksamiseksi

m) kun kyseessä on sellaisen kulutusluottosopimuksen pääoman lyhennys, jossa luottoaika on kiinteä, kuluttajan oikeus pyytää maksutta ja milloin tahansa luottosopimuksen koko kestoaikana 5 momentissa tarkoitettu lyhennystaulukon muodossa esitettävä tiliote

– –”

11 Lain nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.5.2018 alkaen, 9 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kulutusluottosopimuksessa on mainittava siviililaissa – – säädettyjen yleisten tietojen lisäksi:

– –

h) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä merkityksellisten tietojen perusteella; kaikki todellisen vuosikoron laskemiseen käytetyt perustiedot on mainittava

i) maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja kulutusluoton takaisinmaksamiseksi

j) kun kyseessä on sellaisen kulutusluottosopimuksen pääoman lyhennys, jossa luottoaika on kiinteä, kuluttajan oikeus pyytää maksutta ja milloin tahansa luottosopimuksen koko kestoaikana 5 momentissa tarkoitettu lyhennystaulukon muodossa esitettävä tiliote

– –”

12 Lain nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.1.2013, 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Myönnettyä kulutusluottoa pidetään korottomana ja kuluttomana, jos

– –

d) kulutusluottosopimuksessa mainitaan virheellinen todellinen vuosikorko kuluttajan vahingoksi.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 TE teki 1.10.2015 Pohotovosťin kanssa 350 euron suuruisesta summasta kulutusluottosopimuksen yhden vuoden ajaksi, ja takaisin maksettava summa oli 672 euroa. Kyseisen sopimuksen mukaan korkoja oli tarkoitus maksaa 224 euroa ja ”provisiota” 98 euroa.

14 Sen jälkeen, kun osapuolet olivat sopineet luoton takaisin maksamisesta yhdessä erässä, ne laativat samana päivänä yhdessä maksujen uudelleenporrastamista koskevan suunnitelman, jonka mukaan velka maksetaan 12 kuukausierässä, joiden suuruus oli 56 euroa. Luottoon, joka oli tarkoitus maksaa takaisin yhdessä erässä, sovellettu todellinen vuosikorko oli 28 prosenttia, kun taas kuukausierissä takaisin maksettavan luoton todellinen vuosikorko oli 281,64 prosenttia.

15 Mainitun sopimuksen yleisissä sopimusehdoissa määrättiin, että ”todellinen vuosikorko lasketaan sen mukaan, mikä on lainattu kokonaismäärä, provision määrä sekä pääoman ja provision takaisinmaksuaika (lukuun ottamatta korkoja, notaarin palkkioita, sopimussakkoja ja muita maksuja, joita ei erityissäännöstön nojalla oteta huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa)”.

16 Pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa ei selitetty syitä, joiden vuoksi korkoja ei otettu huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa ja joiden vuoksi 28 prosentin suuruinen todellinen vuosikorko oli laskettu yksinomaan ”provision” eikä muiden lisämaksujen, etenkään korkojen, perusteella.

17 Mainitussa sopimuksessa ei ollut myöskään mitään luoton kuukausittaisten takaisinmaksuerien erittelyä, josta ilmenevät pääoman lyhennys ja muut luottokustannusten osatekijät.

18 TE nosti Okresný súd Humennéssa (Humennén piirioikeus, Slovakia) kanteen, jossa vaadittiin toteamaan, että Pohotovosť on vastuussa lain nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.10.2015, 9 §:n 2 momentin l kohdassa säädetyn velvollisuuden noudattamatta jättämisestä.

19 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi TE:n kanteen 27.11.2017 antamallaan tuomiolla.

20 TE valitti tästä tuomiosta Krajský súd v Prešoveen (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia).

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Slovakian lainsäätäjä on unionin tuomioistuimen 9.11.2016 antaman tuomion Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, 51–59 kohta) täytäntöön panemiseksi muuttanut lakia nro 129/2010 poistamalla kyseisen lain, sellaisena kuin sitä sovellettiin 1.10.2015, 9 §:n 2 momentin l kohdassa olevan velvollisuuden ilmoittaa luottosopimuksessa ”pääomamaksujen, korkojen ja muiden maksujen eräpäivät”. Tämä velvollisuus on korvattu mainitun lain, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.5.2018 alkaen, 9 §:n 2 momentin i kohdassa säädetyllä velvollisuudella ilmoittaa luottosopimuksessa ”maksuvälit”.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tältä osin ensinnäkin, että laissa nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovellettiin 1.10.2015, ei säädetty nimenomaisesti, että ”pääomamaksujen, korkojen ja muiden maksujen eräpäivät” on ilmoitettava lyhennystaulukon muodossa. Muuttaessaan kyseistä lakia 1.5.2018 alkaen Slovakian lainsäätäjä on poistanut velvollisuuden esittää luottosopimuksessa sellainen luoton takaisin maksamista koskeva erittely, josta ilmenevät pääoman lyhennys, korko ja muut maksut, paitsi lyhennystaulukon muodossa myös missä tahansa muussa muodossa.

23 TE ei kuitenkaan vaadi pääasiassa, että hänen tekemäänsä luottosopimukseen liitetään lyhennystaulukko, vaan hän vaatii, että kyseisessä sopimuksessa mainitaan ainakin yhteenvedonomaisesti edellä olevassa kohdassa tarkoitettu erittely.

24 Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdan sekä 22 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin se ilmenee 9.11.2016 annetusta tuomiosta Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä mieltä, että kyseiset säännökset ovat esteenä yksinomaan sille, että jäsenvaltio säätää kansallisessa säännöstössään velvollisuudesta täsmentää luoton pääoman takaisin maksamista koskeva erittely lyhennystaulukon muodossa.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa toiseksi, että maininta sellaisesta luoton takaisin maksamista koskevasta erittelystä, josta ilmenee pääoman lyhennys, korko ja muut maksut, mahdollistaa sen tarkistamisen selvemmin, koskevatko maksuerät korkoja, jotka on otettava huomioon todellista vuosikorkoa laskettaessa.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kolmanneksi, onko sen direktiivin 2008/48 tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi sovellettava lain nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.5.2018 alkaen, säännöksiä pääasian kohteena olevaan sopimukseen, joka on tehty 1.10.2015.

27 Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian ylin tuomioistuin) on katsonut tältä osin 22.2.2018 annetussa tuomiossa, että ennen 1.5.2018 tehtyjen luottosopimusten osalta slovakialaisten tuomioistuimien on tulkittava kansallista oikeutta unionin oikeuden mukaisesti ja päädyttävä näin sellaiseen tulokseen kuin ilmenee laista nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.5.2018 alkaen.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pelkää kuitenkin, että kyseessä olevien kansallisten säännösten tällainen tulkinta on contra legem ja että se on oikeusvarmuuden periaatteen vastainen.

29 Tässä tilanteessa Krajský súd v Prešove päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) a) [9.11.2016 annetun tuomion Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] noudattamiseksi Slovakian lainsäätäjä poisti 1.5.2018 alkaen [lain nro 129/2010, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.10.2015, 9 §:n 2 momentin l kohdassa] olevat sanat ”pääoma, korko ja muut maksut” luoton takaisin maksamista koskevina sopimuksen osatekijöinä ja lakkautti näin ollen kuluttajien laillisen oikeuden siihen, että kulutusluottosopimuksessa mainitaan ylipäätänsä (muutenkin kuin lyhennystaulukon muodossa) maksujen erittely, josta ilmenee pääoma, korko ja maksut, sekä kyseisen oikeuden loukkaamiseen sovellettu seuraamus.

b) Vaikka [lakia nro 129/2010 koskeva] muutos on l.5.2018 alkaen mahdollistanut [9.11.2016 annetun tuomion Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] aiempaa paremman täytäntöönpanon, riita-asioissa, jotka koskevat ennen l.5.2018 tehtyjä kuluttajasopimuksia, [Slovakian] tuomioistuimet ovat kuitenkin reagoineet [kyseiseen tuomioon] päästäkseen samaan tulokseen, johon lainsäätäjä on pyrkinyt, omaksumalla unionin oikeuden mukaisen tulkinnan.

c) Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimelle esitetty kysymys koskee unionin oikeuden tulkintaa direktiivien välillisen vaikutuksen soveltamisen yhteydessä. Kun otetaan huomioon sellaisten ratkaisujen suuri määrä, joilla tuomioistuimet ovat aikaisemmin katsoneet, että kuluttajilla oli lain nro 129/2010 nojalla oikeus siihen, että heille esitetään sellainen maksuerän erittely, josta ilmenee pääoma, korko ja maksut, unionin tuomioistuimelle esitetään seuraava kysymys:

Salliiko oikeusvarmuuden periaate silloin, kun direktiivin välillinen oikeusvaikutus pannaan täytäntöön yksityisten välisissä horisontaalisissa suhteissa, direktiivin täysien oikeusvaikutusten varmistamiseksi kaikkia tulkinnallisia ja sisäistä oikeusjärjestystä koskevia menetelmiä käyttäen ennen 1.5.2018 tehtyä kulutusluottosopimusta koskevassa riita-asiassa sen, että tuomioistuin antaa ratkaisun, jonka vaikutukset vastaavat lainsäätäjän lakiin [9.11.2016 annetun tuomion Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] täytäntöönpanemiseksi 1.5.2018 alkaen tekemän muutoksen vaikutuksia?

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää muut kysymykset ainoastaan siltä varalta, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäisen kysymyksen c kohtaan [myöntävästi].

2) Onko [9.11.2016 annettua tuomiota Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] ja – – direktiiviä [2008/48] tulkittava siten, että unionin tuomioistuin on katsonut, että [kyseinen direktiivi] on esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa edellytetään maksujen erittelemistä paitsi lyhennystaulukon muodossa myös missä tahansa muussa lakisääteisessä muodossa, joka koskee kulutusluottosopimuksen takaisinmaksuerien suuruutta, lukumäärää ja maksuvälejä?

3) Onko [mainittua] tuomiota tulkittava siten, että pääoman osalta todetun lisäksi siinä selvennetään myös kysymystä siitä, mennäänkö jäsenvaltion säännöstössä, jonka mukaan kuluttajalla on oikeus siihen, että kulutusluottosopimuksessa ilmoitetaan korkoja ja maksuja koskevien maksujen suuruus, lukumäärä ja eräpäivät, direktiivissä 2008/48 säädettyä pidemmälle? Jos [sama tuomio] koskee myös korkoja ja maksuja, mennäänkö myös muussa kuin lyhennystaulukon muodossa esitetyssä korkojen ja maksujen takaisin maksamista koskevassa erittelyssä mainitussa direktiivissä ja etenkin sen 10 artiklan 2 kohdan j alakohdassa säädettyä pidemmälle?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

30 Pohotovosť väittää kirjallisissa huomautuksissaan, että ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta.

31 Kyseinen yhtiö huomauttaa ensimmäisen kysymyksen osalta, että oikeusvarmuuden periaate, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on vedonnut, on kansallisen oikeuden periaate, ja unionin tuomioistuimella on ainoastaan toimivalta tulkita unionin oikeutta.

32 Lisäksi kansallisen tuomioistuimen eikä unionin tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, voidaanko kansallista oikeutta tulkita pääasiassa unionin oikeuden mukaisesti.

33 Pohotovosť muistuttaa toisen ja kolmannen kysymyksen osalta, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa määrätään luoton takaisin maksamisesta ilman pääoman lyhennystä. Näin ollen lyhennystaulukkoa koskevilla kysymyksillä ei ole pääasiassa mitään käytännön merkitystä.

34 Pohotovosťin mukaan Slovakian säännöstössä ei säädetä mistään seuraamuksesta siinä tapauksessa, ettei luottosopimuksessa ole lyhennystaulukkoa tai yhteenvetoa koron ja siihen mahdollisesti liittyvien toistuvien ja kertaluonteisten maksujen maksukausista ja -ehdoista. Näin ollen kysymyksillä, jotka koskevat sellaista kunkin maksuerän erittelyä, josta ilmenevät pääoman lyhennys, korko ja mahdolliset lisäkustannukset, ei ole nyt käsiteltävässä tapauksessa mitään käytännön merkitystä.

35 Slovakian hallitus ja Euroopan komissio toteavat lisäksi esittämättä muodollisesti ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista koskevaa väitettä, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – kysymyksessä olevassa luottosopimuksessa mainittu todellinen vuosikorko oli virheellinen. Slovakian hallitus katsoo, että jos kyseisessä sopimuksessa mainittu todellinen vuosikorko on alempi kuin tosiasiassa sovellettu todellinen korko, luottoa pidetään lain nro 129/2010 11 §:n 1 momentin mukaan korottomana ja kuluttomana. Mainittua seuraamusta voitaisiin näin ollen soveltaa nyt käsiteltävässä tapauksessa riippumatta siitä, miten unionin tuomioistuin mahdollisesti vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin.

36 Tässä yhteydessä on muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin ja jotta se ymmärtäisi syyt, joiden vuoksi kansallinen tuomioistuin katsoo tarvitsevansa vastaukset näihin kysymyksiin, jotta se voi ratkaista siinä vireillä olevan oikeusriidan (tuomio 8.5.2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää unionin oikeuden toimen eli direktiivin 2008/48 tulkintaa koskevia kysymyksiä ja pyytää tässä yhteydessä täsmennyksiä 9.11.2016 annettuun tuomioon Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

38 Siitä Slovakian hallituksen ja komission esittämästä väitteestä, jonka mukaan on niin, että koska ilmoitettu todellinen vuosikorko on virheellinen, kansallinen tuomioistuin voi päättää kansallisen säännöstön nojalla, että pääasiassa kyseessä oleva sopimus on koroton ja kuluton, on huomautettava, että pääasia koskee kuluttajan vaatimusta, jolla pyritään siihen, että Pohotovosťin katsotaan olevan vastuussa sellaisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava kaikki pakolliset seikat kansallisen säännöstön ja direktiivin 2008/48 mukaisesti. Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella oleva mahdollisuus määrätä Pohotovosťille seuraamus todellisen vuosikoron virheellisestä ilmoittamisesta – olettaen, että kyseinen tuomioistuin vahvistaa tämän mahdollisuuden – ei siis missään tapauksessa voi johtaa siihen, ettei unionin tuomioistuimen esittämillä selvennyksillä kyseisessä direktiivissä säädettyihin vaatimuksiin niiden muiden seikkojen osalta, joiden on ehdottomasti sisällyttävä kulutusluottosopimukseen, ole mitään hyötyä oikeusriidan ratkaisulle, koska mainittu direktiivi koskee sekä luoton maksamista pääomaa lyhentämällä että maksujen ja koron suorittamista ilman tällaista lyhentämistä.

39 On siis todettava, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymykset

Toinen ja kolmas kysymys

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä ja ensimmäiseksi, lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h–j alakohtaa, luettuna yhdessä sen 22 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan luottosopimuksessa on täsmennettävä sellainen kunkin maksuerän erittely, josta ilmenevät mahdolliset pääoman lyhennys, korko ja muut maksut.

41 Aluksi on huomautettava yhtäältä, että direktiiviä 2008/48 annettaessa pyrittiin kahteen tavoitteeseen eli varmistamaan, että Euroopan unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa, ja helpottamaan kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymistä (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, 61 kohta ja tuomio 2.5.2019, Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, 38 kohta).

42 Toisaalta direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa säädetyllä tiedottamisvelvollisuudella edistetään kyseisen direktiivin 5 ja 8 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien tavoin näiden tavoitteiden saavuttamista (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, 61 kohta).

43 Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h alakohdan mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja.

44 Kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan i alakohdasta ja 3 kohdasta ilmenee, että silloin, kun kyseessä on sellaisen luottosopimuksen pääoman lyhennys, jossa luottoaika on kiinteä, luotonantajalla on ainoastaan kuluttajan milloin tahansa sopimuksen voimassaoloaikana esittämästä pyynnöstä velvollisuus toimittaa tälle maksutta lyhennystaulukon muodossa esitettävä tiliote.

45 Unionin tuomioistuin on tältä osin todennut, että kun otetaan huomioon direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdan selkeä sanamuoto, kyseisessä direktiivissä ei säädetä velvollisuudesta sisällyttää luottosopimukseen tällaista tiliotetta lyhennystaulukon muodossa (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 54 kohta).

46 On vielä todettava, että missä tahansa muodossa olevaa jäsenneltyä esitystä sellaisesta kunkin luoton takaisinmaksun johdosta suoritetun maksun erittelystä, josta ilmenevät pääoman lyhennys, korko ja mahdolliset luoton lisäkustannukset, on pidettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan i alakohdassa tarkoitettuna lyhennystaulukkona.

47 Jos kuitenkin maksuja ja korkoja on suoritettava ilman pääoman lyhennystä, on muistutettava, että mainitun direktiivin 10 artiklan 2 kohdan j alakohdan mukaan luottosopimuksessa on mainittava luettelo koron ja siihen mahdollisesti liittyvien toistuvien ja kertaluonteisten maksujen maksukausista ja -ehdoista.

48 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella on todettava, ettei direktiivissä 2008/48 säädetä velvollisuudesta mainita luottosopimuksessa missään muodossa kuluttajan suoritettavina olevien maksujen jakautumisesta pääoman takaisinmaksuun, jos sitä lyhennetään näillä maksuilla, korkoon ja muihin kyseisen sopimuksen mukaisesti suoritettaviin maksuihin.

49 Samalla on muistutettava, että direktiivin 2008/48 22 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät kyseisessä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat kyseisessä direktiivissä annetuista.

50 Unionin tuomioistuin on tältä osin jo todennut, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdalla toteutetaan tällainen yhdenmukaistaminen niiden seikkojen osalta, jotka on sisällytettävä luottosopimukseen (tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 56 kohta).

51 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan h–j alakohtaa, luettuna yhdessä sen 22 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan luottosopimuksessa on täsmennettävä sellainen kunkin maksuerän erittely, josta ilmenevät mahdolliset pääoman lyhennys, korko ja muut maksut.

Ensimmäinen kysymys

52 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään lähinnä, voidaanko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa ja 22 artiklan 1 kohtaa, sellaisina kuin niitä on tulkittu 9.11.2016 annetussa tuomiossa Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen luottosopimukseen, joka on tehty ennen kyseisen tuomion antamista ja ennen kansallisen säännöstön muuttamista mainitussa tuomiossa omaksutun tulkinnan noudattamiseksi.

53 Tältä osin on huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä pitää tai olisi pitänyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu kyseisen oikeussäännön voimaantulon jälkeen ja ennen tulkintapyynnöstä annettua tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön

soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (ks. vastaavasti tuomio 13.12.2018, Hein, C-385/17, EU:C:2018:1018, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on pääasiassa tulkittava kansallista oikeutta, sellaisena kuin sitä sovellettiin merkityksellisten tosiseikkojen tapahtuma-aikaan eli nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseisen sopimuksen tekoajankohtana eli 1.10.2015, mahdollisimman pitkälle ja ilman, että contra legem -tulkintaa vaaditaan, direktiivin 2008/48, sellaisena kuin sitä on tulkittu 9.11.2016 annetussa tuomiossa Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), mukaisesti.

55 Kuten Slovakian hallitus ja komissio muistuttavat tältä osin kirjallisissa huomautuksissaan, kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdoton tulkita kansallista säännöstä unionin oikeuden mukaisesti vain sen takia, että kyseistä säännöstä on tulkittu tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 17.4.2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, 73 kohta).

56 Tämän unionin oikeuden mukaisen tulkinnan velvollisuuden rajana ovat etenkin oikeusvarmuuden periaatteen kaltaiset yleiset oikeusperiaatteet niin, ettei se voi olla perusteena kansallisen oikeuden contra legem -tulkinnalle (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2009, Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, 61 kohta). Vaikka unionin oikeuden mukaisen tulkinnan velvollisuus ei voi olla perustana kansallisen oikeuden contra legem -tulkinnalle, kansallisten tuomioistuinten on kuitenkin muutettava tarvittaessa vakiintunutta kansallista oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka ei sovi yhteen direktiivin tavoitteiden kanssa (tuomio 8.5.2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa ja 22 artiklan 1 kohtaa, sellaisina kuin niitä on tulkittu 9.11.2016 annetussa tuomiossa Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen luottosopimukseen, joka on tehty ennen kyseisen tuomion antamista ja ennen kansallisen säännöstön muuttamista mainitussa tuomiossa omaksutun tulkinnan noudattamiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan h–j alakohtaa, luettuna yhdessä sen 22 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan luottosopimuksessa on täsmennettävä sellainen kunkin maksuerän erittely, josta ilmenevät mahdolliset pääoman lyhennys, korko ja muut maksut.

2) Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa ja 22 artiklan 1 kohtaa, sellaisina kuin niitä on tulkittu 9.11.2016 annetussa tuomiossa Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen luottosopimukseen, joka on tehty ennen kyseisen tuomion antamista ja ennen kansallisen säännöstön muuttamista mainitussa tuomiossa omaksutun tulkinnan noudattamiseksi.

Allekirjoitukset